

ITINERARI PER L'ARQUITECTURA DEL GRANIT D'ANDORRA LA VELLA

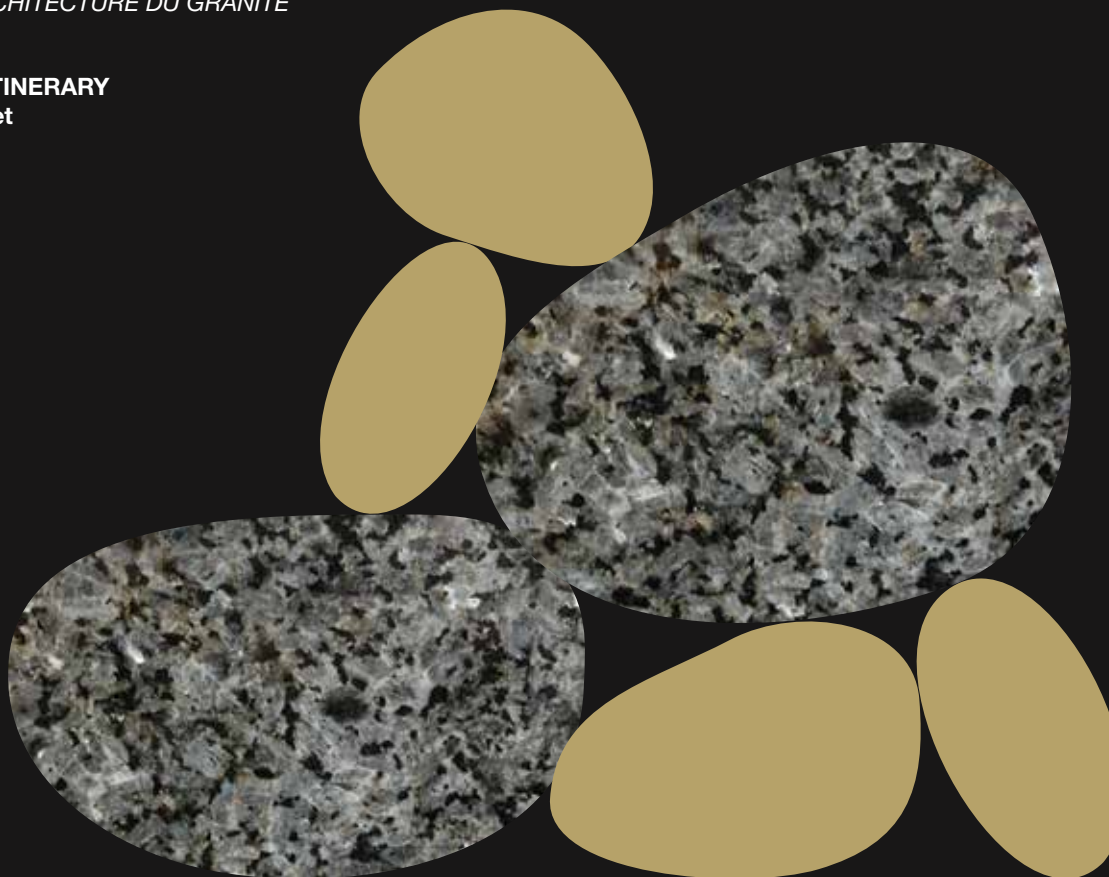

ROQUES AL CARRER MUSEU OBERT DE GEOLOGIA

ITINERARIO POR LA ARQUITECTURA DEL GRANITO
Museo de rocas en la calle

ITINÉRAIRE À TRAVERS L'ARCHITECTURE DU GRANITE
Musée de roches dans la rue

GRANITE ARCHITECTURE ITINERARY
Museum of rocks in the street

Edifici Xavier Maestre

L'arquitectura del granit és un corrent arquitectònic que va sorgir a principis dels anys trenta i es va allargar fins als anys seixanta del segle XX.

Aquest corrent va comportar un canvi en les tècniques constructives. Es va passar de la casa feta de pedra i posteriorment arrebossada, a la casa en què la pedra (granit) pren un paper protagonista: es deixa a vista i es converteix en un element decoratiu.

L'arquitectura del granit a Andorra va rebre la influència del noucentisme català, corrent que a Catalunya va prendre el relleu del modernisme.

📍 Plaça Príncep Benlloch 2

1. EDIFICIO XAVIER MAESTRE

La arquitectura del granito es una corriente arquitectónica que surgió a principios de los años treinta y duró hasta los años sesenta del siglo XX.

Ésta comportó un cambio en las técnicas constructivas. Se pasó de la casa hecha de piedra y posteriormente rebozada, a la casa en la que la piedra (granito) toma un papel protagonista: se deja a la vista y se convierte en un elemento decorativo.

La arquitectura del granito en Andorra recibió la influencia del novecentismo catalán, corriente que en Catalunya tomó el relevo al modernismo.

1. BÂTIMENT XAVIER MAESTRE

L'architecture du granite est un courant architectonique qui a surgi au début des années trente et s'est prolongé jusqu'aux années soixante du siècle XX.

Ce courant a entraîné un changement dans les techniques de construction. On est passé de la maison faite de pierres et postérieurement enduite, à la maison dans laquelle la pierre (granite)

prend un rôle principal : elle est laissée à la vue et se convertit en un élément décoratif.

L'architecture du granite en Andorre a reçu l'influence du "noucentisme" catalan, qui en Catalogne a pris le relais du modernisme.

1. EDIFICIO XAVIER MAESTRE

Granite architecture is an architectural current which began in the 1930s and lasted until the 1960s.

This current brought a change in building techniques. Styles moved from houses built of stone and subsequently stuccoed, to houses in which the stone (granite) took on a leading role: it was left visible and became a decorative element.

Granite architecture in Andorra was influenced by Catalan new century styles, a current which succeeded modernism in Catalonia.

2

Casa Serola

L'expansió de l'arquitectura del granit no hauria estat possible sense l'arribada a Andorra d'un gran nombre de picapedrers d'origen espanyol, concretament d'Andalusia i de Galícia, que van venir al Principat per construir la central hidroelèctrica de FHASA (actual FEDA). Alguns es van quedar a Andorra, i més tard en van arribar d'altres, gràcies a la gran expansió urbanística del país.

📍 Plaça Guillemó 6

2. CASA SEROLA

La expansión de la arquitectura del granito no habría sido posible sin la llegada a Andorra de un gran número de picapedreros de origen español, concretamente de Andalucía y de Galicia, que llegaron al Principado para construir la central hidroeléctrica de FHASA (actual FEDA). Algunos de ellos se quedaron en Andorra, y más tarde llegaron otros gracias a la expansión urbanística del país.

2. MAISON SEROLA

L'expansion de l'architecture du granite n'aurait pas été possible sans l'arrivée en Andorre d'un grand nombre de tailleurs de pierre d'origine espagnole, concrètement d'Andalousie et de Galice, venus à la Principauté pour construire la centrale hydroélectrique de FHASA (actuellement FEDA). Quelques-uns sont restés, et plus tard en sont arrivés d'autres, en raison de la grande expansion urbaine du pays.

2. CASA SEROLA

The expansion of granite architecture would not have been possible without the many stonemasons of Spanish origin who came to Andorra, mostly from Andalusia and Galicia, to build the FHASA hydroelectric power station (now FEDA). Some stayed in Andorra, and others came later, to share in the large building boom in the country.

Plaça Guillemó

La plaça Guillemó, dita de les Arcades, va ser concebuda per Bartomeu Rebés Duran, propietari dels terrenys. De formació delineant, va definir aquí el primer exemple urbanístic destacat d'Andorra la Vella, inclòs dins l'arquitectura del granit. Es va limitar l'alçada del perímetre construït mitjançant un gàlib de 40°, es va definir una porxada perimetral a la planta baixa i es va donar la possibilitat de construir tribunes a les façanes. L'any 1961, l'arquitecte Jordi Masgrau Boschmonar va començar a donar forma al conjunt amb la construcció del primer edifici amb un pas cobert.

 Plaça Guillemó

3. PLAZA GUILLEMÓ

La plaza Guillemó, llamada de las Arcadas, fue concebida por Bartomeu Rebés Duran, propietario de los terrenos. De formación delineante, definió aquí el primer ejemplo urbanístico destacado de Andorra la Vella, incluido en la arquitectura del granito. Se limitó la altura del perímetro construido mediante un gálibo de 40°, se definieron unos soportales perimetrales y se dio la posibilidad de construir miradores en las fachadas.

En el año 1961, el arquitecto Jordi Masgrau Boschmonar empezó a dar forma al conjunto con la construcción del primer edificio con un paso cubierto.

3. PLACE GUILLEMÓ

La place Guillemó, dite des Arcades, a été conçue par Bartomeu Rebés Duran, propriétaire des terrains. De formation dessinateur industriel, il a défini ici le premier exemple urbain distingué d'Andorra la Vella, inclus dans l'architecture du granite. La hauteur du périmètre construit avait été limitée au moyen d'un

gabarit de 40°, le périmètre du rez-de-chaussée avait été défini au moyen d'une arcade et il était possible de construire des tribunes aux façades.

En l'an 1961, l'architecte Jordi Masgrau Boschmonar commença à donner forme à l'ensemble avec la construction du premier bâtiment avec un passage ouvert.

3. PLAÇA GUILLEMÓ

The Plaça Guillemó, called “de les Arcades”, was conceived by Bartomeu Rebés Duran, owner of the land. A draughtsman by training, he laid out here the first example of good town planning in Andorra la Vella, in the granite architecture style. The perimeter of the building was capped by a 40° cornice, a perimeter porch was set on the ground floor and balconies could be constructed on the façades.

In 1961, the architect Jordi Masgrau Boschmonar began to give form to the whole assembly in the construction of the first building with a covered way.

Casa Isern

En aquest itinerari utilitzem el terme arquitectura del granit, que és com es va definir el corrent arquitectònic. Val a dir, però, que geològicament la roca emprada és la granodiorita.

La granodiorita és una roca magmàtica plutònica composta de quars (grans grisos), feldspat alcalí i plagiòclasi (grans blancs) i biotita (grans negres).

Es creu que la granodiorita que aflora a Andorra es va formar fa uns 305 milions d'anys a una temperatura d'emplaçament de 550 °C i a una pressió al voltant de 2,5 kb.

📍 Plaça Guillemó 1

4. CASA ISERN

En este itinerario utilizamos el término arquitectura del granito, que es como se definió la corriente arquitectónica. A pesar de esto la roca utilizada no es granito sino granodiorita.

La granodiorita es una roca magmática plutónica compuesta por cuarzo (granos grises), feldspato alcalino y plagioclase (granos blancos) y biotita (granos negros). Se cree que la granodiorita que aflora en Andorra se formó hace unos 305 millones de años a una temperatura de emplazamiento de 550 °C y una presión alrededor de 2,5 kb .

4. MAISON ISERN

On parle dans cet itinéraire d'architecture du granite. Ce courant architectonique a en effet été défini par ce terme-là. Il faut dire, cependant, que la roche dont il s'agit géologiquement est en réalité de la granodiorite.

La granodiorite est une roche magmatique plutonique composée de grains de quartz (gris), feldspath alcalin et plagioclase (blancs) et biotite (noirs).

On pense que la granodiorite qui affleure en Andorre s'est formée il y a environ 305 millions d'années à une température d'emplacement de 550°C et une pression aux alentours de 2,5 kbars.

4. CASA ISERN

In this itinerary we are using the term "granite architecture", which is how the architectural current was described. It should be said, however, that geologically speaking the rock used is granodiorite.

Granodiorite is a plutonic magmatic rock composed of quartz (grey grains), alkaline feldspar and plagioclase (white grains) and biotite (black grains). It is thought that the granodiorite found in Andorra was formed around 305 million years ago, at a temperature of around 550 °C and at a pressure of some 2.5 kb.

Xalet Arajol

L'arquitectura del granit es caracteritza per la utilització de carreus de granit. El granit no es col·loca sense tallar com es feia antigament, sinó que se li dóna una forma determinada i passa a ser un element decoratiu de tota la façana o bé de cantonades i obertures.

Els carreus de granit es tallen en forma de quadrat, de rectangle, de rombe o de niu d'abella (el més característic i representatiu). Aquesta última forma la podeu apreciar prop d'aquí, darrere el xalet, carrer amunt, en l'edifici que conté un transformador.

📍 Carrer de les Canals 9

5. CHALET ARAJOL

La arquitectura del granito se caracteriza por la utilización de sillares de granito. El granito no se dispone sin tallar como se hacia antiguamente, sino que se le da una forma determinada y pasa a ser un elemento decorativo de toda la fachada o bien de esquinas y oberturas.

Los sillares de granito se cortan en forma de cuadrado, de rectángulo, de rombo o en nido de abeja (el más característico y representativo). Esta última forma la podéis apreciar cerca de aquí, detrás del chalet, calle arriba, en el edificio que contiene un transformador.

5. CHALET ARAJOL

L'architecture du granite se caractérise par l'utilisation de pierres de taille de granite. Le granite ne se place pas sans tailler comme il était fait auparavant, sinon qu'on lui donne une forme déterminée et qu'il passe à être un élément décoratif de toute la façade ou bien de coins et ouvertures. Les pierres de taille de granite sont taillées en forme de carrés,

de rectangles, de rombe ou de nid d'abeille (forme la plus caractéristique et représentative). On peut apprécier cette dernière forme près d'ici, route en amont, derrière le chalet, au niveau du bâtiment qui contient un transformateur.

5. XALET ARAJOL

Granite architecture is characterised by the use of granite ashlars. The granite is not placed uncut as was done before, but is given a specific shape and becomes a decorative element in the whole of the façade or at the corners and openings.

Granite ashlars are cut square, as rectangles, rhomboids or honey-comb (the most typical and representative). This last shape can be seen nearby, behind the chalet, up the street, on the building which houses a transformer.

Casa Felipó

El desenvolupament de l'arquitectura del granit a Andorra és fruit, entre altres factors, de la disponibilitat d'aquesta roca.

Una bona part del territori andorrà és format per granodiorites (anomenades en aquest itinerari granits) pertanyents al batòlit d'Andorra-Montlluís. Aquesta roca es va formar durant el Carbonífer superior, concretament es creu que té uns 305 milions d'anys.

Diverses pedreres abastien de granit els picapedrers; la més important va ser la de Santa Coloma.

📍 Av. Meritxell 9

6. CASA FELIPÓ

El desarrollo de la arquitectura del granito en Andorra es fruto, entre otros factores, de la disponibilidad de esta roca.

Una parte importante del territorio andorrano está formado por granodioritas (llamadas en este itinerario granitos) pertenecientes al batolito de Andorra-Montlluís. Éstas se formaron durante el Carbonífero superior, concretamente se piensa que tienen unos 305 millones de años.

Diversas canteras abastecían de granodiorita a los picapedreros; la más importante fue la de Santa Coloma.

6. MAISON FELIPÓ

Le développement de l'architecture du granite en Andorre est fruit, entre d'autres facteurs, de la disponibilité de cette roche.

Une bonne partie du territoire andorran est formée de granodiorites (on parle de granite le long de cet itinéraire) appartenant au batholite d'Andorra- Montlluís. Cette roche s'est formée au Carbonifère supérieur, on pense concrètement qu'elle a dans les

305 millions d'années.

Plusieurs carrières ont fourni en granodiorite les maçons de pierres; la plus importante fut celle de Santa Coloma.

6. CASA FELIPÓ

The development of granite architecture in Andorra is the result, among other factors, of the availability of this rock.

A large part of the Andorran territory is formed of granodiorites (called granites in this itinerary) belonging to the Andorra-Montlluís batholite. This rock was formed during the late Carboniferous time, and it is believed to be 305 million years old.

Several quarries supplied the stonemasons with granite; the most important was the one in Santa Coloma.

Casa Nyerro

L'arquitectura del granit s'expandeix a ambdues bandes dels Pirineus: la Seu d'Urgell, Acs-dels-Tèrmes, Núria i la Molina. És a Andorra, però, on té el seu màxim exponent.

Aquest tipus d'arquitectura constitueix un reflex de les transformacions que va viure el Principat, tant socialment com econòmicament, a partir dels anys trenta del segle XX, en passar d'una societat essencialment rural a una societat més urbana.

📍 Av. Meritxell 17

7. Casa Nyerro

La arquitectura del granito se expandió a los dos lados de los Pirineos: la Seu d'Urgell, Ax-les-Thermes, Núria y la Molina. Pero es en Andorra donde se encuentra su máximo exponente.

Este tipo de arquitectura constituye un reflejo de las transformaciones que vivió el Principado, tanto socialmente como económicamente, a partir de los años treinta del siglo XX, al pasar de una sociedad esencialmente rural a una sociedad más urbana.

7. Maison Nyerro

L'architecture du granite s'étend aux deux bandes des Pyrénées : la Seu d'Urgell, Ax-les-Thermes, Núria et la Molina. C'est en Andorre, cependant, où elle a son apogée maximale.

Ce type d'architecture constitue un reflet des transformations que la Principauté a vécues, autant socialement qu'économiquement à partir des années trente du siècle XX, en passant d'une société essentiellement rurale à une société plus urbaine.

7. Casa Nyerro

Granite architecture expanded on both sides of the Pyrenees: in La Seu d'Urgell, Ax-Les-Thermes, Núria and La Molina. It is in Andorra, however, where it shows to best effect.

This type of architecture is a reflection of the changes which took place in the Principality, both socially and economically, starting from the 1930s, in shifting from an essentially rural society to a more urban society.

8

Casa Massip-Dolsa

La situació sociopolítica a Catalunya a partir dels anys trenta del segle XX va portar diversos arquitectes catalans a treballar a Andorra, on van deixar la seva empremta en l'arquitectura del granit. Entre aquests arquitectes destaquen Celestí Gusi, Josep Puig i Cadafalch (casa Lacruz d'Escaldes-Engordany), Adolf Florensa i Xavier Pla, un andorrà format a Catalunya.

La casa Massip-Dolsa va ser projectada per Xavier Pla.

📍 Av. Meritxell 22

8. CASA MASSIP-DOLSA

La situación sociopolítica en Catalunya a partir de los años treinta del siglo XX trajo a diversos arquitectos catalanes a trabajar a Andorra, donde dejaron su huella en la arquitectura del granito. Entre estos arquitectos destacan Celestí Gusi, Joseph Puig i Cadafalch (casa Lacruz de Escaldes-Engordany), Adolf Florensa y Xavier Pla, un andorrano formado en Catalunya.

La casa Massip-Dolsa fue proyectada por Xavier Pla.

8. MAISON MASSIP-DOLSA

La situation sociopolitique en Catalogne à partir des années trente du siècle XX a entraîné divers architectes catalans à travailler en Andorre, où ils ont laissé leur empreinte dans l'architecture du granit. On peut remarquer entre ces architectes Celestí Gusi, Josep Puig i Cadafalch (maison Lacruz à Escaldes-Engordany), Adolf Florensa et Xavier Pla, un andorran formé en Catalogne. La maison Massip-Dolsa a été projetée par Xavier Pla.

8. CASA MASSIP-DOLSA

The social and political situation in Catalonia after the 1930s brought several Catalan architects to work in Andorra, where they left their stamp on the granite architecture. Among these architects were Celestí Gusi, Josep Puig i Cadafalch (Casa Lacruz in Escaldes-Engordany), Adolfo Florensa and Xavier Pla, an Andorran trained in Catalonia.

The Massip-Dolsa house was planned by Xavier Pla.

Casa Cassany

En aquest estil arquitectònic, el granit no s'empra només com a simple material de construcció, sinó que té una clara finalitat decorativa. El granit serveix per dibuixar a la façana unes formes i uns elements decoratius que li han de conferir personalitat, buscant sempre la simetria. Aquesta simetria queda ben reflectida en l'edifici de la Casa Cassany. A la planta baixa hi ha quatre arcs de mig punt, dos de centrals, grans, envoltats de dos de més petits. Al primer i al segon pis, les obertures centrals són amb arcs de mig punt i les laterals amb llinda plana. Al tercer pis la relació és inversa.

📍 Av. Meritxell 26

9. Casa Cassany

En este estilo arquitectónico, el granito no se utiliza sólo como simple material de construcción, sino que tiene una clara finalidad decorativa. El granito sirve para dibujar en la fachada unas formas y unos elementos decorativos que le han de dar personalidad, buscando siempre la simetría.

Esta simetría queda bien reflejada en el edificio de la Casa Cassany. En la planta baja hay cuatro arcos de medio punto, dos de centrales, grandes, rodeados de dos más pequeños. En el primer y segundo piso, las oberturas centrales son con arcos de medio punto y las laterales con dintel plano. En el tercer piso la relación es inversa.

9. Maison Cassany

Dans ce style architectonique, le granite ne s'utilise pas uniquement comme simple matériel de construction, sinon qu'il a une claire finalité décorative. Le granite s'utilise pour dessiner des formes et des éléments décoratifs qui confèrent de la personnalité à la façade, tout en recherchant toujours la symétrie.

Cette symétrie est bien reflétée dans ce bâtiment de la Maison Cassany. Il y a au rez-de-chaussée quatre arcs en plein cintre (demi-cercle régulier), deux de centraux, grands, entourés de deux de plus petits. Au premier et second étage, les ouvertures centrales sont en arc en plein cintre et celles latérales sont à linteau plat. Au troisième étage, la relation est inverse.

9. Casa Cassany

In this architectural style, granite is used not only as a simple construction material, but also with a clearly decorative purpose. The granite is used to add decorative forms and elements to the façade to give it personality, always seeking symmetry. This symmetry is well reflected in the building of the Casa Cassany. On the ground floor are four semicircular arches, the centre two are large and are flanked by the two smaller. On the first and second floors, the central openings are in the form of semicircular arches and those at the sides are with plain lintels. On the third floor the pattern is reversed.

Hotel de l'Isard

Al principi del segle XX es va desenvolupar un tipus de turisme d'elit amant de la natura i de les aigües termals. Al voltant d'aquest nou turisme es creen a Andorra els primers balnearis i els primers hotels de luxe destinats a complaure els gustos exquisits dels visitants noucentistes.

En destaquen l'hotel Valira (Escaldes-Engordany), dissenyat per Celestí Gusi, seguidor de Puig i Cadafalch, i el majestuós hotel Rosaleda d'Encamp, dissenyat per Adolf Florensa. També es construeixen edificis amb altres usos, com la central hidroelèctrica de FHASA (actual FEDA), l'emissora de Ràdio Andorra (Encamp) i escoles com l'antic col·legi Meritxell (Escaldes-Engordany).

📍 Av. Meritxell 34

10. Hotel Isard

A principios del siglo XX se desarrolló un tipo de turismo de élite amante de la naturaleza y de las aguas termales. Alrededor de este nuevo turismo se crearon en Andorra los primeros balnearios y los primeros hoteles de lujo destinados a complacer los gustos exquisitos de los visitantes novecentistas.

Destacan el hotel Valira (Escaldes-Engordany), diseñado por Celestí Gusi, seguidor de Puig i Cadafalch, y el majestuoso hotel Rosaleda de Encamp, diseñado por Adolf Florensa. También se construyen edificios con otros usos, como la central hidroeléctrica de FHASA (actual FEDA), la emisora de Ràdio Andorra (Encamp) y escuelas como el antiguo colegio Meritxell (Escaldes-Engordany).

10. Hôtel Isard

Au début du siècle XX, s'est développé un type de tourisme d'élite, aimant de la nature et des eaux thermales. Autour de ce nouveau tourisme ont été créés en Andorre les premiers balnéaires et les premiers hôtels de luxe destinés à donner satisfaction aux goûts exquis des visiteurs aimants de l'art catalan dit "noucentisme". On distingue l'hôtel Valira (à Escaldes-En-

gordany), dessiné par Celestí Gusi, adepte de Josep Puig i Cadafalch, et le majestueux hôtel Rosaleda d'Encamp, dessiné par Adolf Florensa. D'autres bâtiments en granite ont également été construits pour d'autres usages, comme la centrale hydroélectrique de FHASA (actuellement FEDA), la station de radio "Ràdio Andorra" (à Encamp) et des écoles telles que l'ancienne école Meritxell (à Escaldes-Engordany).

10. Hotel Isard

The start of the 20th century saw the development of a type of elite tourism, lovers of nature and thermal waters. Around this new tourism the first spas in Andorra were opened and the first luxury hotels designed to please the exquisite tastes of these visitors in the new century.

Outstanding among them are the Hotel Valira (Escaldes-Engordany), designed by Celestí Gusi, an associate of Puig i Cadafalch, and the majestic Hotel Rosaleda in Encamp, designed by Adolfo Florensa. Also buildings were erected with other uses, such as the FHASA hydroelectric power station (now FEDA), the Radio Andorra broadcasting station (Encamp) and schools such as the antique Meritxell School.

**ITINERARI PER
L'ARQUITECTURA
DEL GRANIT
D'ANDORRA LA VELLA**

**ROQUES
AL CARRER**
MUSEU OBERT
DE GEOLÒGIA

**Oficina de Turisme
d'Andorra la Vella**
Plaça de la Rotonda s/n
AD500 Andorra la Vella
Tel. +376 750 100

Andorra la Vella

ANDORRA
RECERCA +
INNOVACIÓ

